

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 14.

V Ljubljani, v soboto 6. aprila 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od ure 8—6 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Vstajenje.

Po cerkvah doni vesela aleluje pred altarji našega Boga. Radosten odmev dobiva v srcih vernikov. V najlepšem času se praznuje velika noč. Že mlada pomlad budi veselje s svojim čarom v naravi in z milimi solnčnimi žarki, katere jasno nebo pošilja na prosnulo zemljo po dolgi trdi zimi.

To je prvo veselje sveto veliko noč. A veren kristijan ima še drug vir veselja: spomin, da je Kristus vstal in da živi z njim blažilna misel krščanska. Sovražili so ga, obrekovali so ga, po krivem tožili ga ljuti sovražniki, ki so hoteli, da naj bodo njih misli in dejanja svobodne njegovega nauka. V dušo jih je peklo, da jim je očital grešnost te svobode in grozil s peklom. Nič niso pomislili, da ima on moč in oblast groziti. S silno togoto so ga tirali na križ in ko je izdihnil, so veselo vriskali in grob zapečatili. Menili so, da je zdaj vsega konec, konec tudi zopernega jim nauka. A zmotili so se.

Kristus je vstal častitljiv iz groba. Ta novica plaši hudobne, veseli pa vse dobre ljudi že dolga stoletja z neizpremenjeno močjo. Vstal je on, ki nam je pot, resnica in življenje, vstal od mrtvih on, čigar nauku smo verni Slovenci obljubili zvesto. To poživlja naše upanje na boljšo bodočnost.

Dolgo trdo zimo je prestal ubogi slovenski narod v preteklih stoletjih. Ležal je izmučen v okovih, v grob položen. Sovražniki so se že radovali, vendar prezgodaj. Probudili sta se v njem dve življenja polni ideji, ideja krščanska in ideja narodne samozvesti, in narod vstaja. Zemlja se stresa, sovragi bežé pobiti.

Med temi sovragi opažamo tudi slovenski govoreče nasprotnike krščanske misli, ki plahi

priznavajo: Zmagal si Galilejec! Stekli so se bili nedavno v „Narodni Dom“ v Ljubljani in v tej kanosi so govorili zaupni možje tako: Zastonj je ves naskok na oznanovalece vere. Vkljub vsemu zasramovanju se vpliv duhovnov ni zmanjšal, ampak raste. Klerikalizem zmaguje po krivdi dr. Tavčarja in njegovih listov. Udati se pa vendar ne smemo, to bi bilo sramotno, tudi Tavčarja ne pustimo še ven metati, četudi nas je zapeljal na krivo pot.

Kmalu potem so pa dr. Tavčarja zaradi ponesrečene politike in njegovih nesramnih listov združeni poslanci bacnili iz slovensko-hrvatskega kluba. Zmagala je krščanska misel tudi v poslancih in sluga svobodne misli leži pred vrati. Na tleh ležeč ima jedino uteho v tem, da psuje tiste, katere je pred kratkim hvalil. Gotovo bodo prejeli podobno plačilo tudi tržaški Slovenci, ki obsojajo v „Edinosti“ pisavo Tavčarjevega glasila, ki je zakrivilo, da so mogle nastati tako žalostne razmere v nas Slovencih.

„Tempora si fuerint nubila...“ prepeva vrženi dr. Tavčar. Niso ga pa vrgli samo poslanci njegovega kluba, v in obsodili Tržičani, ampak dvignil je proti lastnemu očetu gorjačo tudi najmlajši liberalni sinček. Res tužno! Dunajski vseučiliščniki pišejo v zadnji številki „Juga“ takó: „klerikalci so Tavčarju nastavili past. Mladi Tavčar (ki bo pa kmalu Abrahama videl, če ga še ni!), niti slutil ni, kaj se namerja in pripravlja, in že je tičal (ta revček Andrejček) v pasti. Tavčarja je izzval klerikalizem na boj. Takoj je brez premislika udaril. Tako je Tavčar spravil narod na rob propada. Klerikalizem je nepremagljiv (in peklena vrata ga ne bodo...!), klerikalizem je v Avstriji silna moč, katero mora vsak politik upoštevati. Voditelj slovenskih liberalcev dr. Tavčar je storil največjo napako, ker

ni hotel upoštevati nepremagljivosti klerikalizma. Ljubljanski liberalizem ne reši slovenskega naroda... Prijatelj Tavčar! Kaj Ti narekuje slovenska politika? Da skrbiš za narodov obstanek, za njegov napredek v kulturi in gospodarstvu. Ali pa dosežeš s programom, ki si ga razvil 26. decembra 1900 v „Mestnem Domu“ v Ljubljani? Rekel si: „Že samo moje ime je nekaj program. Jedro imena kakor programa pa je neizprosno nasprotstvo tistemu, kar se imenuje klerikalizem“. Vsi misleči Slovenci obsojamo to Tvojo politiko: odkrito Ti povemo, da smo izbrali zadnjič, ko smo Te izvolili za slovenskega poslanca, same iz dvojnega zla manjše; a nikakor Te nismo izvolili zato, ker se morda skladamo s Tvojo politiko. Tvojo politiko obsojamo, ker si prvič krenil s prave poti in s tem omogočil ta bratomorni boj, drugič pa obsojamo tudi način bojevanja samega. Dokler si bil radikalen narodnjak, Te je narod ljubil in se zbiral krog Tebe, ali zdaj se Ti je odtujil. Kar se je zakrivilo, se še lahko popravi, a tega ne moreš popraviti niti Ti, niti Tvoje glasilo „Slovenski Narod“. Ostala Ti je samo častna dolžnost, da se prostovoljno umakneš. In narod Ti bo hvaležen vekomaj! Ako se pa upreš iz kateregakoli vzroka svoji dolžnosti, dvigne se narod sam proti Tebi, da Te vrže. In Tvoj spomin bo proklet!“... Te pridige ni napravil Tavčarju noben jezuit pri sadnjem misijonu, ampak napravili so jo dunajski „Slovenijani“. Ni še davno, kar je prišla Tavčarica kot soproga triumfatorja s šopkom na Dunaj. In danes!... „Tvoj spomin bo proklet!“

Kaj pa zdaj? Mi pojemo: aleluja, ker se nadejamo, da je s Tavčarjem vred vržen sistem liberalne politike. Zlati mir, po katerem hrepenimo, že jasno sije na obzorju slovenskem. Da bi ga le ne zakril kak nov oblak iz tabora pro

Kedaj je človek najbolj nesrečen?

Iz češčine poslovenil Svečan.

„Sosed, ali ste že brali „Slobodne Glase?“
„Takega lista jaz ne berem.“
„Naš župnik je zopet „notri.““
„S čim pa se je zopet pregrešil?“
„Zavolj agitiranja — —“
„Stare reči.“
„In potem je tu članek od nekega Resnicoljuba iz Amerike — —“
„Bržkone odnekod iz Ljubljane.“
„Tukaj oni iz Amerike trdi, da v Ameriki živ krst ne mara za vero — tem manj pa za duhovnike.“
„To je laž. V Ameriki sezidajo v enem letu več cerkev, kakor na Slovenskem za stolet.“
„In tudi tu stoji, da so vero iznašli duhovniki, da bi ljudstvo strahovali s peklom in iz ljudij denar vabili.“
„To je že ztara pesem.“
„V Ameriki bojda ljudje prav dobro shajajo brez cerkev in brez duhovnikov.“
„Zopet laž.“
Tako sta se pogovarjala v vaški gostilnici v nedeljo popoldne krojač Šivanka in kovač Zrebelj. Zraven in okoli njiju je sedelo več pivcev, ki so se bavili raznovrstno, ali s kartanjem, branjem časnikov ali pa s kadenjem in gledanjem na vas in cerkveno streho, drevesa in marsikaj

Razgovor Šivanke s Zrebeljnom je vzbudil kmalu splošno zanimanje. Med pivci je bil tudi trgovec Vaga, kakih pet kmetov z gospodom županom v sredi in več drugih vaščanov, ki so sedeli pri drugih mizah.

„Dalje tu stoji“, dražil je krojač kovača, „da vera se more nadomestiti prav lahko s postavami —“

„Pa zdaj se mi s tem vmazanim liberalnim lističem hitro poberite, sicer vas ž njim vred vržem v ōn!“ razjezil se je kovač.

„No, no, le koj ne tako jezno, čitati se more vse, saj veste, da je danes gospod župnik pridigoval: vse berite in najboljše ohranite.“

„To ni res, tako ni pridigoval; kolikor se jaz spominjam, rekel je: vse premišlujete, toda vi, — kakor se mi zdí — vsako neumnost sicer berete, pa nič ne premišlujete. Zakaj ako bi le količkaj premišljevali, takšnega vmazanega liberalnega lista še v roke ne bi vzeli, in jaz se le čudim, kako je mogel tak list k nam priti.“

„Krojač ga dobiva iz fužin“, omeni nekdo. „Tam mu ga dajejo zastonj.“

„Ali je res?“ vpraša kovač.

„Jaz za fužine delam“, zagovarja se Šivanka, „zakaj pa ne bi vzel, če mi ga dajejo.“

„In vi s tem zastrupujete našo občino.“

„Da, mislim, da nam krojač hoče vreči na naše strehe rdečega petelina“, oglasil se je nekdo v kotu.

Vsi se obrnejo na to stran, kjer se je videala siva glava starega zasebnika Vrane, koji je kadil iz kratke pipice ter pazljivo poslušal razgovor med krojačem in kovačem.

„Prav ste oče rekli“, pohvali ga kovač.

„Kaj sem jaz morda zažigalec?“ brani se krojač. „Ta list in mnogo drugih, več ali manj enake vsebine, naročujejo in raznašajo po občinah po več tisoč iztisov, ako bi pa vsak imel biti zažigalec — —“

„Sevéda je zažigalec!“ pritrdi kovač.

„Ne sme se koj tako strogo obsojati“, omeni trgovec Vaga.

„Jaz tudi mislim, ljubi kovač“, oglasil se je župan, „da se ne sme koj vse jemati pod težko kladivo, kakor vi to delate.“

„Jaz tudi sem že tega sramotenja našega župnika sit“, klical je razdražen od nasprotne mize kmet Brazda.

„Zakaj bi se ne smelo pisati tudi o duhovnikih?“ oglasil se je občinski tajnik Sipal.

„Pa kako se piše! kakor o goljufu, farizeju, nazadnjaku in zvitem človeku“, odgovori kovač. „Primaruha, ako bi kdo o meni kaj takega napisal, ne vem, kaj bi mu storil.“

„Prosim, imamo svobodo tiska“, razlaga trgovec, „vsak more svoje prepričanje svobodno povedati.“

„In to-le mi je lepo prepričanje“, smeji se kovač, „zmerjati koga goljufa, zvitega človeka in lažnika!“

padlega vodje. Nič ne bo motilo združenja naših poslancev na Dunaju, ako bodo poslanci v dejanju vneti ne le za narodno ampak tudi za krščansko misel. Vstal je Kristus, aleluja!

Lumparije „Gorenjca“.

V Kranju izhaja listič „Gorenjec“, ki je duševno dete ondotnih liberalcev. Prvo leto po svojem rojstvu je le milo mijavkal, letos je pa že doraščen liberalni muc in čvrsto kaže nabrušene kremplje veri in duhovščini. Polovico lista je vedno napolnjenega z napadi na „reveže, ki nosijo tonzuro in obrito glavo“. V kljub vsem grdim napadom na vero, na škofa in duhovne ga pa vender še včasih prime skomina, da bi se rad malo potuhnil. Z veseljem sicer vtika v svoje predale nesramne dopise novomeškega dr. Lutra kot dopise „slovenskega Štajerja“ in „z dežele“ ter notice, katere mu pošilja po ričetu dišeči pustolovec dr. Strecker iz Ljubljane, a pri vsem tem se ta podli list še hoče delati strogo katoliškega in se hvali, da je na njegovi strani „krščanski“ župan Šavnik. To lumparijo moramo potipati, da bodo „krščanski“ Kranjci videli, kakšno nesnago trpe na svojih mizah.

„Gorenjec“ se vedno vtika v verska vprašanja, za kar nima prav nič poklica in ne zmožnosti; zaradi te predrznosti ga bomo nekoliko nabili po liberalnih krempljih. Ker list trdi, da „slovenski liberalci mislijo po katoliški dogmatiki in delajo po katoliški morali“, pokazali bomo Pircu, Erženu, Šavniku, Kokalju in Šlambergerju, kakšna je ta liberalna dogmatika in morala.

Po katoliški dogmatiki je naša katoliška vera najboljša in edino prava vera. „Gorenjec“ pa višje ceni luteranstvo kot katoličanstvo. Luteranci so mu „najboljši ljudje“, katoličani pa le „tuja in slaba človeška stvarina“. „Gorenjec“ obžaluje, da so se na Kranjskem nadomestili izvrstni in energični luteranci s to slabo stvarino. Ako ima naš človek le še iskrico spoštovanja do vere svojih očetov, s studom mora odložiti list, ki takó ceni njega in njegovo vero. Ali ni res, g. Šavnik?

Najnesramnejše pamflete, s katerimi luteranci sramote našo vero in naše svetnike, pobira „Gorenjec“, da ž njimi pita svoje bralce. Imenitno delo svetega Alfonza Liguorija imenuje „Gorenjec“ laži-dogmatiko in laži-moralo, ki je taka, da jo predsednik državne zbornice ne upa brati v javni seji, da zbeže iskušeni parlamentarci pred njo, ker se boje, da se ne pohujšajo v svojih starih letih. Vprašamo očete Šavnika, dr. Koruna in Šlambergerja, ki znabiti

vedo, kdo je spisal oni pamflet na moralno katoliškega svetnika, in jeli ta luteran nalašč ali iz hudobije ali pa iz nevednosti napačno preložil cele odstavke iz Liguorija, da je po tej perfidnosti prišel do svojega cilja; vprašamo: ali bodo njihovi sinovi zelo navdušeni za katoliško moralo, ako citajo v „Gorenjcu“, ki jim leži na mizi, da je to laži-moralo? Vprašamo dr. Šavnika, kakšno ime bi dal on človeku, ki bi izpisal gotove stvari iz njegovih medicinskih knjig ter bi poskrbel za to, da ta izpisek dobe v roke mali gimnazijski dijaki, ter bi zraven še pristavljali: to je laži-moralo dr. Šavnika! Istina je, da dr. Šavnik mora imeti knjige, ki so odločene njemu, ne pa masi ljudstva, ker on zdravi bolne na telesu, in da enako mora imeti duhoven knjige, ki ga poučijo, kako naj zdravi bolne na duši. Kdor zlorablja take knjige v pohujšanje ljudstva, ta je lopov, vreden mlinskega kamna. Toki lopovi so liberalci kranjski, ki s posebno slastjo razširjajo Grasmannov pamflet, da bi pohujšali ljudstvo. Svetnike hočejo ljudem pristuditi, da bi jim pristudili vero. In to satansko početje podpira „Gorenjec“, ki daje svetniku brco, katero zaslužijo le tisti, ki zlorablajo svetnikovo knjigo. Ker sta ljubljansko sodišče in državni zbor hotela preprečiti to zlorabljenje, katero so nameravali liberalci, pa sramoti „Gorenjec“ svetnika in piše: „Lepa mora biti ta morala, katera se konfiscira od ljubljanskega sodišča in se ne sme brati v državnem zboru.“ Ko bi sv. Alfonz še danes živel, gotovo bi rekel: Lepa mora biti ta sodrga, ki hoče, da bi se moja morala brala pred deželnim sodiščem in v državnem zboru z namenom, da se spravijo med ljudstvo stvari, ki niso zanj, ampak za zdravniške duš.

Posebno zanimiva je opazka „Gorenjca“, da „duhovni razlagajo dogme in moralno, katere nikdar razumeli niso in razumeli ne bodo, ker je k temu treba malo več študij, kakor lemenat“. In kdo ima te visoke študije? Nihče drugi ne, kakor cerkveni učeniki „Gorenjca“, namreč: tiskar in stavec Lampret, barvar Pirc in bivši krojač Eržen.

Jako čedno piše „Gorenjec“ o molitvi. Pravi, da duhovni na vse grlo kriče: „Moli!“ na „Delaj!“ pa kaj radi pozabijo. Še lepši je pa ta-le stavek: „Človeku, ki bi bil v vseh vaših bratovščinah, ki bi opravljal vse molitve, katere mu ponujate za odpustke, ne zadoščalo bi 24 ur na dan in človek, ki bi hotel vse kupiti, kar vi ponujate v čast božjo za denar, moral bi biti milijonar, ne pa ubogi kmet-trpin.“ Radi bi vedeli, kaj Pircu toliko srbe molitve in bratovščine. V cerkvi on sploh ničesar ne kupuje. Pač pa hoče menda gospod Ciril Pirc, da bi ljudje,

ki hodijo v cerkev drago knpovali v njegovi prodajnici zraven cerkve, kjer lahko dobé za nameček še liberalnega „Gorenjca“. Pa kmet-trpin ni več neumen. Blago je začel kupovati v krščanskih prodajnicah, božjo besedo pa hodi poslušat v cerkev, ne pa k Pircu, ki še sv. pismo hoče „pofarbat“, piscoč: Mi pa živimo za ta svet po izreku angelovem (!): V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh!“ — Kaj se Pirc vtika v cerkvene reči, ko jih prav nič ne razume! Naj cerkvene reči pusti duhovnom, sam naj se pa briga, da bo platno za usmiljene sestre bolj čedno barval. Glede vere in molitve niti kranjski meščani niti verni okoličani ne potrebujejo policijskega nadzornika izpod mesta.

Osemurni delavnik v rudokopih.

Zagorje, 3. aprila 1901.

V nedeljo vršili so se po rudarskih krajih shodi za osemurni delavnik, ki je sedaj, kakor znano, na dnevnem redu v državnem zboru. Tudi naš Čobal je sklical tak shod. Povabljen je bil državni poslanec dr. Šusteršič. Ker ni mogel osebno priti, je pismeno naznanil, da je on sam in njegovi somišljeniki popolnoma za osemurni delavnik. Čobal je potem dokazoval potrebo osemurnega delavnika, kar ni bilo ravno težko, ker rudarji trboveljske premogarske družbe ga že večinoma imajo. Kljub temu pa družba ni prišla na kant, ampak dela ogromne dobičke. Miha se je seveda tudi obdrnil ob kršč. soc. poslanca Gor. Štajerca: Schoiswohl, ki je nasproti vladnemu predlogu v pododseku soc. političnega odseka predlagal naj se v rudokopih takoj upelje deveturni delavnik, čez tri leta osemurni. Ta predlog je tudi obveljal. Gotovo je veliko bolji kot vladni, kateri tudi govori o izjemnih podaljšanjih in bolje je nekaj kot nič. Mi spomnimo gospoda Miho le na to, da je lani tolažil rudarje, ko se jim je prav malo povišala plačala (vrgla se jim je oglodana kost, katera pa je tudi že zginila, je rekel nekdo), da je bolji vrabec v roki, kot golob na strehi. (Kje pa je tisti golob? Na čegavi strehi?)

Pričakovali tudi nismo zastonj, da jih bo padlo nekaj po dr. Šusteršiču. In res je začel trditi, da ne vrjame njegovi izjavi za osemurni delavnik, ker klerikalcem ni verovati, še slabši so pa „narodnjaki“.

Kaplan Škerjanec pravi, da ga veseli, ko ima priliko biti na shodu, na katerem se sklepa o res prepotrebni zahtevi. Osemurni delavnik v rudokopih ni nova iznajdba sedanjih strank. Postave cesarja Maksimilijana I. leta

„Saj vse to ni notri!“ brani krojač časniki, ki ga je držal v roki.

„Lepa hvala za tako čast“, odgovori kmet Brazda, „če kdo o meni javno v časniku napiše, da vabim iz ljudstva denar, da mu pridigujem, kar ni res, da le lenobo pasem, dobro jem in pijem — tako in ne drugače se piše v vsaki številki „Slobodnih Glasov“ ne le o našem župniku, ampak o duhovnikih sploh.“

„Ali, gospoda, kaj se bomo v te reči vtikali“, miril je sosedo tobakar Muha, „rajše kartajmo dalje.“

„In to ni res“, držal se je kovač trdo svojega. „Kar se mene tiče, jaz našega župnika in duhovnikov sploh grditi ne pustim. Časniki morejo pisati, kar hočejo, toda jaz ne dovolim, da bi se tu v moji navzočnosti javno brali.“

„Ker vam daje župnik za celo leto lep denar zaslužiti“ dražil je kovača mladi občinski tajnik.

„To me, predragi, še malo poznate. Če vi morate plesati, kakor vam drugi žvižgajo, maham jaz s svojim kladivom po svojem žvižganju, razumete li?“

„Eh kaj, naj se župnik sam zagovarja. Saj je študiral, menda torej zna napisati kakšen odgovor“, meni porogljivo župan.

„Menda se boče pričkal z umazanimi „Slobodnimi Glasi“, ne?“ odgovori kovač. „Ako vas pijanec začne na vasi zmerjati, boste se ž njim pričkali?“

„Dal bi ga zapreti, ali zdaj ne govorimo o pijancih, ampak o časnikih sploh.“

„Oprostite, gospod župan“, smeji se Brazda, „vi zastopate lepo pravico v naši občini. Vi torej ker ste slučajno župan, dali bi potepa, ki bi vas javno zmerjal, zapreti, a ko v časniku, kakor je liberalni listič „Slobodni Glasi“, veliko hujši lopov sramoti in psuje duhovnike in sicer ne le našega, ampak vse, naj tako rečem, pavšalno vkup, psuje končno tudi nas —“

„To ni res!“ vskliknil je Šivanka.

„To je resnica“, zavpil je Kovač.

„Ni res, ni!“ klical je župan. „O nas ni v časniku niti besedice, le ga berite!“

Razgovor je postajal čimdalje živahnejši.

„Oprostite, gospoda“, poprijel se je besede starček v kotu, kateri je iztrkal pepel iz pipe in jo vtaknil v žep telovnika. „Poslušajte mene, starega moža!“

Častivredni obraz starčkov je pomiril pričkanje.

„Ako slišim“, nadaljeval je, „ne le našega župnika, ampak tudi vse duhovnike sploh zmirom v časnikih psovati, moram se kot priprost človek vprašati: ali je res, ali ni res, kar se o njem ali pa o njih piše? Če je to resnica, potem niti naš župnik niti drugi niso vredni, da v prihodnje opravljajo tako častna opravila; potem pa smo dolžni svojega škofa prositi, da bi dosedanjega župnika drugam prestavili in dali nam drugega.“

Zakaj, prijatelji, ako hočemo koga za občinskega slugo, tirjamo od njega, da bi bil priden. Tem bolj pa moramo pridnost tirjati od tistega, ki ima pasti naše neumrjoče duše. Že naša čast, mir vesti ter blagor naših družin in naših neumrjočih duš nam nalaga dolžnost, prositi, da se odpravi takšen duhovnik, kakor ga nam slikajo „Slobodni Glasi“. Če pa to ni res, kar se o njem v „Slobodnih Glasih“ piše, po tem takem od nas naša čast tirja, storiti vsaj toliko, da bi se takšen list v naši občini ne naročeval in ne bral. Le pomislite vender, da je župnik naš duhovni oče in da nam ne sme biti vse jedno, kar se o njem govori ali piše. Jaz vsaj bi čudno gledal svoje sinove in hčere, ako bi jim bilo vse jedno, kar se o meni kje govori. Mislim torej, da branimo ob enem svojo čast, ako branimo čast svojega župnika.“

„Ali naj k uredniku „Slob. Glasov“ koj letimo?“ vpraša zaničljivo župan.

„Tega ni treba, če tudi mislim, ako bi bilo vse naperjeno zoper gospoda župana, da bi se ne obotavljal in šel s palico k uredniku sam. Ali to malenkost lahko našemu župniku na ljubo storimo, da ne pustimo, da v našo občino tak umazan listič prihaja, ki sramoti duhovnika in vero, katero pridiguje. Pri kraju sem.“

S temi besedami se je starček vsedel in jel si vnovič tlačiti svojo pipico.

(Dalje prihodnjič.)

(1493. — 1519.) in Ferdinanda (1555. — 1564.) so natanko določevale rudarski red, po katerem se je morala po vseh rudnikih rudarjem plačevati dobra in enakomerna plača. Delavnik (šiht) je bil natanko določen na osem ur, v mnogih rudnikih še na manj, redko več. Na Čobalova sumničenja o dr. Šusteršiču odgovarja, da se njemu dr. Šusteršiču pač ni treba hliniti in prilizovati socijalnim demokratom, ker ga ti sploh niso volili. Ni se mu treba bati za mandat, ker je velik razloček med 38.000 in 3.800. Tudi pri svojih volilcih, kršč. socijalnih delavcih in kmetih ne more izgubiti zaupanja, ker ti dobro vedo, da so neštene Reifeisenove posojilnice in zadruga, te rešiteljice obupanega in propadajočega kmeta v najtesnejši zvezi z dr. Šusteršičem. Od tod številka 38.000! Da je Čobalovo sumničenje neopravičeno, priča pač dejstvo, da je dr. Šusteršičin „Slovanski centrum“ glasoval za nujnost soc. dem. Cingrjevega predloga za osemurni delavnik. (Kje pa je bil takrat dr. Tavčar in njegovi?)

Seveda z glasovanjem naših poslancev pa s tem še ni prav zagotovljena večina, ker imamo žalibog v drž. zboru le preveč mož, ki nimajo ne smisla, ne srca za delavske in kmečke potrebe. Zato pa je treba odločno zahtevati jednake, splošne, direktne, tajne volilne pravice, pa ne samo za državni ampak tudi za deželni zbor, in za občinske odbore, posebno za Zagorskega, da se takim kapitalistovskim možem zapro vrata in usta. Kaj pa bi bilo Zagorje brez vas delavcev? In vender! Kdo vas zastopa v občini?

Kaplanove besede so bile — čudno — dobro vsprejete.

Z navdušenjem se je sprejela resolucija zoper „nesramne milijonarje“ za „osemurni delavnik.“

Konec: Vsi državni poslanci, ki ne bodo glasovali za osemurni delavnik, so povabljeni v Zagorje za teden dni. Poslali jih bomo v jamo na delo in sicer tako kot so delali v srednjem veku: 4 ure dopoldne, 4 ure popoldne; v soboto popoldne, v nedelje in praznike prosto. Pripravili bomo tudi kopališča, samo dijete bodo vlekli bolni in stari rudarji. In mi stavimo glavo, da bodo že čez 24 ur glasovali za — osemurni delavnik. Š.

Izvirni dopisi.

Iz Kranja, 5. aprila. — Za vodovodno vprašanje mesta Kranja se zanima posebno šenčurska okolica, ker upa, da bo tudi ona preskrbljena z dobro pitno vodo, ako se izvede iz Kokre projektirani vodovod. Radi priznamo, da se posebno v Šenčurju čuti potreba vodovoda.

Popolnoma neumestno pa je, da se v zadnji številki „Gorenjca“ zaradi tega „več kmetov“ zadirja v g. T. Pavšlarja, kakor da bi on bil vzrok, da še ni pritekla voda iz Čemšenikarjevega studenca v Šenčur. Ali mislite, da on zadržuje, da se ne izplača potrebna velika svota za ta dragi vodovod? Ako ne, na kakšen način pa naj on zadržuje izpeljavo omenjene naprave? Da še ta projekt ni izpeljan, zato mora vzrok tičati že nekje drugod. Ako ga boste izvedeli, obrnite se na slavno županstvo mesta Kranja, katero se je kakor trdite „resno oprijelo“ izvršitve tega projekta. Hvaležni Vam bomo, če izvabite iz njega vzroke, zakaj sedanji občinski odbor še ni dosegel večjega uspeha pri izvršitvi te edine točke svojega programa, zakaj ta „vodovodni konsum“ bolj ne procvita. Ali mogoče hočejo podati s tem en tehten dokaz več, da konsumi nikjer niso dobri! Sicer pa smete verjeti, da smo vsled počasnosti našega občinskega odbora v tej stvari sami mi Kranjčani najbolj prizadeti. Tudi mi smo posebno občutili letošnjo hudo zimo, ker so bili vsi vodnjaki deloma zamrznjeni ali pa pokvarjeni. Zaradi tega je želja nas vseh, da bi v našem mestu dobili čim preje vodovod. Ker pa je malo upanja, da bi se veliki kokrški projekt — ako se sodi po dosedanjih malih uspehih — dal kmalo ali pa sploh kdaj izvršiti, se med

meščanstvom vedno bolj širi prepričanje, da bo treba poseči nazaj na Pavšlarjev projekt ter ga izvesti, ako tudi z nekaterimi potrebnimi izpremembami.

Res se ta projekt ne ozira na Vas. Toda vi s tem ne trpite nobene škode, ker imate v obližju (pod gorami) dosti dobrih vrelcev za svoj lastni vodovod, za katerega gotovo dobite državno podporo. S tem ostanemo neodvisni drug od drugega, kar je za obe občini najboljše!

Več mestjanov.

Politiški pregled.

O državnem zboru. V pretekli sesiji drž. zbora avstrijskega se je predložilo 646 predlogov mej temi 80 nujnih. Poleg teh predlogov je 110 vladnih predlogov. Število interpelacij je 707, od teh se še ni odgovorilo na 579 interpelacij. Zbornica je obravnavala o 8 vladnih predlogih in o predlogih po uimah. Govorilo je pri teh razpravah 685 govornikov, Poslovalo je 22 odsekov. Svota izplačanih dijet znaša 510.000 kron. Volilnih protestov je bilo vloženih 61.

Za 120 milijonov kron topov. Naša vojna uprava potrebuje 120 milijonov kron kredita, da nabavi 3000 novih kanonov. Naše topništvo baje ni tako izvrstno preskrbljeno, da bi moglo v danih slučajih nastopiti z uspehom proti sovražniku; radi tega treba v prvi vrsti novih kanonov. Toda 120 milijonov kron je lepa svota denarja in te novce bi radi izvestni „Avstriji prijazni“ merodajni krogi spravili na Prusko v Kruppovo livarno za topove. Proti tej nakani prusaških špekulantov se bode dvignilo javno mnenje v Avstriji, katerega zvesti tolmači morajo biti naši državni poslanci in bode skušalo preprečiti zlohotni namen vsenemških agentov v naši državi. Seveda drugo vprašanje je, ali bode sedaj odločilen glas ljudstva, in ali ni že pruski upliv v Avstriji tako močan, da njeni narodi ne pridejo več do besede, kakor govori ta vpliv? Avstrijski narodi so sami jako potrebni zasluzka in 120 milijonov kron, ako ostanejo ti v Avstriji, bi dobro teknilo tem narodom, to pa še tem bolj, ker bodo to isto svoto morali znositi v državno vrečico avstrijski a ne pruski davkoplačevalci. Namen, da bi se ti novi topovi (ako Avstrija res ne more živeti brez njih), naročili na Pruskem, mesto doma v Avstriji, pa ne gre samo za tem, da gre naš krvavo pristradani novčič v nikdar siti pruski želodec, marveč za tem tiči še nekaj drugega. Mi smo in to vsled bridkih izkušenj, kakoršne nam dajo doživljati naši Prusaki vsak dan v državnem zboru, — na tem stališču, da ne smemo v najmanjem zaupati Prusom, ker dobro vemo, da je njihov prvi namen podjarmiti avstrijsko državo v vsakem oziru velenemškim koristim. Ako bi izvrševala n. pr. pruska firma kanone za našo artilerijo, se prav lahko pripeti, da prilije v zmes, iz katere bi bili vlti ti kanoni precejšen del — pruske politike, katera bi provzročila, da bi bili ti topovi iz — nezanesljivega materiala in bi v slučaju vojne — morda z Nemčijo — odrekli svojo službo, da bi popokali ali kaj takega. Kaj takega, pravimo, je mogoče, ker Prusom ne smemo zaupati v nobenem oziru. Saj je znano tudi iz bursko-angleške vojne in še iz prejšnjih angleških kolonij, da so angleški tovarnarji za sovražnika izdelovali le tako orožje, ki se je izkazalo v vojni nerabno. Take reči so na svetu mogoče, zato treba biti opreznim.

Ruski car bi že zopet postal žrtev atentata. Nek gardni častnik, ki je imel vstop v carjevo sobo, je streljal na carja, ko je le-ta podpisoval državne akte. Častnik carja ni zadel ter se je takoj na licu mesta sam ustrelil. Sluge so odstranili mrtvo častnikovo truplo iz carjeve sobe.

Prostozidarji na delu. Prostozidarji so v raznih mestih na Španskem dosegli prepoved velikonočnih procesij. Kaj tacega se utegne zgoditi tudi pri nas, ako bomo pustili napredovati liberalizem.

Nemški prestolonaslednik pride na Dunaj 14. aprila ob 9. uri 30. min. dopoldne. Dne 18. aprila odpotuje z Dunaja.

Vojna v Južni Afriki. Z nekako bolestno nestrpnostjo nadaljujejo Angleži vojno v južni Afriki. Ker se jim je izjalovil prevzetni poskus z mirovnimi pogajanjimi z Buri, siljeni so nadaljevati vojno, četudi bi najraje, da bi smeli oditi iz južne Afrike, ker se kaže potreba na Kitajskem čedalje nujnejša. Zdaj prihajajo v svet iz družih nego angleških virov poročila, da je bila popolnoma zlagana vest angleških listov, da se je Botha prišel pogajati za mir k Kitchenerju, marveč da je resnično, da se je Kitchener obrnil do Bothe z željo za mir. Pogoji od strani Angležev pa so bili taki, da jih je Botha naravnost odklonil. Angleži se nahajajo že v toliki stiski, da je vsak hip pričakovati kapitulacije Kitchenerjeve pred Botho in njih krik po časopisju meri le na to, da bi javnost do zadnjega varali o resničnem položaju v Afriki ter da bi prekricali Angleži s tem svoj lastni strah, ki jih obdaja. Poročila govore, da so Buri vzeli Angležem že mnogo važnih postojank, ter da se morajo poslednji umikati bolj in bolj z doseđanega pridobljenega ozemlja. V zadnjem času so se vršili na 33 krajih h kratu boji in to na prostoru, ki je večje od naše države in skoro na vseh točkah so bili Buri zmagovalci. V bližini Pretorije se je vršil 20. m. m. hud boj, v katerem so bili Angleži popolnoma poraženi. V Natalu so Buri zaplenili zopet jeden angleški tovorni vlak z živili, orožjem, obleko in strelivom. Krüger javlja da bi Angleži Botho bogato plačali, ako bi se jim podal. Kitchener je Bothi obljubil, da mu da mesto vojaškega guvernerja v Transvaalu in Oranjedržavi z letno plačo 250.000 frankov. Botha je ogorčen zavrnil tako ponudbo. Krüger označuje sedanji položaj kot odločilen. Reuterjev urad poroča iz Nawporta 2. t. m.: Vsled ponovljene delavnosti burskih čet, ki se posebno kaže v razdiranju železnic, je bil minolo noč proti severu ves promet ustavljen. V kapski koloniji se nahajajo majhni burski oddelki. List „Liberte“ prinaša izjavo prijatelja generala Bothe. List trdi, da imajo sedaj Buri 17.000 strogo discipliniranih mož in da tako morejo vstrajati še celo leto. Do tedaj Anglija ne bode zmogla več pomožnih čet ter bode utrujena. S tem upanjem se sedaj Buri bore.

Bolezen angleškega ministerskega predsednika. Lord Salisbury je obolel in dasi se je bolezen na boljše obrnila, bode isti brzkone že proti koncu aprila odložil predsedništvo in izstopil iz ministerstva.

Domače novice.

Dr. Tavčar je moral iz kluba hrvaško-slovenskih posl. izstopiti, dr. Ferjančič, Plantan in Gabršček so pa svojevoljno izstopili. To dejstvo razburja danes slovenski svet in vender je le naravni razvoj nezdravih razmer. Dr. Ploj, Robič in Spinčič so si prisvojali pravico in dolžnost, širiti kranjski liberalizem, so ustanovili prav v to svrhu nov klub in so sprejeli liberalno trojico na katoliški podlagi v klub. Ne vemo, kaj je bolj občudovati ali predrznost liberalnih poslancev, da so podpisali klubova pravila, ki so postavljena na katoliška načela, ali pa naivnost ostalih aranžerjev, kateri so mislili, da je z novim klubom „Slovenija“ pomirjena. Gotovo je to, da so liberalci in da je osobito dr. Tavčar danes prav tak, kakor je bil pri vstopu, da so se torej le aranžerji nekako premislili. Zakaj pa to? Sliši se, da je za velikonočne praznike na Štajarskem več političnih shodov napovedanih, in ondi bi morala dr. Ploj in Robič opravičevati svoje postopanje z ozirom na to, da sta sprejela od svojih volilcev mandate le, ker sta se pokazala kot kandidata za privrženca katoliško-narodnega programa par ekselence! Sicer pa nekateri mislijo, da cela zadeva nima nikakega stvarnega pomena, ljudje take baže se zbijejo in pa zopet sprijaznijo, kakor jim kaže, — no zdaj je kazalo, da so se zbili!

Župan ljubljanski je bil Ivan Hribar in bi bil rad dr. Tavčar; Ljubljana je pa danes brez pravega župana. Vprašanje, zakaj da je vlada prepustila upraviteljstvo ljubljanske žu-

panije človeku, kateri še občinski svetnik ni, pa ministerski predsednik še ni pojasnil. Javna tajnost je, da bodeta zaplesala navedena gospoda en solo za županski sedež in da sta si pripravila že tudi pomožne moči na delo. Hribar je poklical odvetnika dr. Karola Triler-ja na pomoč, dr. Tavčar pa neguje fizisno moč podstarosta Kušarjevega Pepeta za pomožno sredstvo. Sliši se tudi, da je bivši župan odstranil pravnega konzulenta dr. Munda in si priklopil svojelastno dr. Triler-ja. Ker se je to zgodilo za čas, ko Hribar ni imel pravice županovati, se tudi to dejstvo nekako čudno sliši. Previden človek si mora te razmere le nekako iz oddaljenosti ogledati!

Za aleksandrijske Slovence. Iskrena, zadnjič v našem članku omenjena želja aleksandrijskih Slovencev, se je izpolnila. Aleksandrijski Slovenci zopet dobe slovenskega duhovnika. Č. g. P. Benigen Snoj, dosedaj katehet na deški ljudski šoli novomeški, se poda po Veliki noči na pot v Aleksandrijo, kjer želno čaka njegovega pastirstva pettisoč slovenskih duš. Slovenci v Aleksandriji pa bi potrebovali še marsikaj v prvi vrsti svoje cerkve. Veliko število aleksandrijskih Slovencev glasno kliče po taki cerkvi. Lepše bi čitatelji našega lista ne mogli praznovati velikonočnih praznikov, našemu upravištvu, kakor da vsak čitatelj „Slov. Lista“ dopošlje velik ali mal prispevek za cerkev aleksandrijskih Slovencev. V veselih družbah spominjajte se te dni Slovencev v Aleksandriji, ki daleč od domovine žele lastnega brama božjega, ki bode vedno njihovo zavetišče. Prosimo vse somišljenike: Naj bi ne bilo nobenega našega društva, iz katerega ne bi o velikonočnih praznikih kak dar prišel v ta namen. Vsak vinar v ta namen tvori znatno socialno delo! Drugič je Slovecem v Aleksandriji nujno potrebna knjižnica. Pettisoč aleksandrijskih Slovencev nima skoro nobenih slovenskih knjig, a omisliti si jih ne more, ker je zaslužek delavskih žuljev za to premajhen. Kdor ima torej kaj knjig, naj jih pošlje, ali odda na porto frančiškanskega samostana v Ljubljani. Upamo, da ta poziv do naših somišljenikov ne bo zaman. Le posezite v žepe o velikonočnih praznikih za blag namen!

Kje je ostal Ferjančič? Iz Tržiča se poroča: Pazno smo prebirali po raznih listih poročila o državnozborskem zasedanju, zlasti tedaj, ko so se vršile razprave o železnicah. Iskali smo zaman dr. Ferjančičevega imena med raznimi govorniki. Prepričani smo bili, da se bo vsaj oglašil pri tej razpravi ter nasvetoval zgradbo toli potrebne lokalne železnice iz Kranja v Tržič. A mož je molčal kot zid. Uvideli smo, kako zastopa liberalni poslanec interese svojih volivcev. Smejati se moramo onim 30tim liberalcem, ki so mu oddali svoje glasove ter tako pripomogli do piškave zmage. — Več volivcev.

Ali dobimo v Kranju konsum? Pirc farba v „Gorenjcu“ kranjske obrtnike, peke, mesarje in gostilničarje, da se bode napravil na Žolariji velik konsum, ako zmaga pri volitvah njemu nasprotna stranka ter prinaša neko vest, katero so si izmislili liberalci Pirčevega kalibra, da je premilostni knezoškof nedavno ogledoval pristavo Žolarijo zaradi konsumnega društva. Nam je pa sporočil č. g. dekan Koblar, da nihče ni v mislih ni imel konsumna, ko je knezoškof obiskal Kranj in mimogrede pogledal tudi dekanovo pristavo. Sicer je pa strašilo o konsumu pri takem trgovcu, kakor je Pirc, jako lahko umevno.

Na ljubljanski električni železnici, za katero se vrše sedaj dela, bodo baje dvojezični napisi. Ali ni bila borba za samoslovenske ulične napise od strani ljubljanskega magistrata samo komedija? Pri električni železnici bi pač nihče ne mogel prepovedovati samoslovenskih napisov! Ljubljanski hišni posestniki se branijo, da bi električna železnica imela vodilne žice izpeljane v zraku in zahtevajo, naj bode ta gonilna moč izpeljana v zemlji, da se tako prepreči mnogo nesreč.

Od srca smo se smejali te dni telegramom, katere si je napisal dr. Tavčar v „Narodu“ in sam

sebi čestital, da so ga tovariši vrgli iz hrvatsko slovenskega kluba. Poseben smeh pa vzbuja ta le telegram: „Jesenice 2. aprila. Vzoru slovenskih rodoljubov g. dr. Ivanu Tavčarju Slava! Jeseniške — napredne Slovenke.“ — To drži! Le škoda, da se ni nobena podpisala. Ko bi se vsaj ena podpisala z imenom!

Shod slovanskih časnikarjev se vrši jutri in v ponedeljek v Dubrovniku. Slovensko katoliško narodno časnikarstvo zastopa g. dr. Evgen Lampé.

„Slovenska palma ob Nilu“, društvo aleksandrijskih Slovencev, je poslalo 12 krasnih palminih vej ljubljanskemu knezoškofu za cvetno nedeljo. Pri procesiji na cvetno nedeljo so jih nosili gg. kanoniki. Pač primeren in pomenljiv dar!

Duhovniško pravno brambno društvo se je osnovalo v Celovcu za duhovnike celovške škofije. Kedaj se tako društvo ustanovi na Kranjskem?

Etbina Kristana izstop iz katoliške cerkve. Etbina Kristan, znani socialnodemokratski agitator in dijetar, je izstopil iz katoliške cerkve ter se proglasil za brezverca. Stem si je sam vrgel krinko raz obraza.

Ti presneta, „ta suha!“ „Narod“ poroča o raznih slučajih „ta suhe!“ Malovrh mora biti silno pobožen človek, ker dosedaj o sebi ni poročal, da bi bil dobil ta suho. Prav podučno bi bilo, ko bi Malovrh povedal kako pokoro so mu pred leti naložili pri „izpraševanju vesti“ v Celju.

Fressl in Tavčar. Tavčar je hud, ker je Fressl na Dunaju pil z Luegerjem. Je pač res žalostno, ako se za Tavčarja niti pri pijači na Dunaju nihče ne briga in da imajo še pri pijači na Dunaju rajši Fressla, nego Tavčarja. Tudi pri pijači je Tavčar na Dunaju pri tleh!

Slabi uspehi „Ruskih kružkov“. Odkar so se ustanovili ruski kružki, napreduje nepoznanje ruskega jezika po slovenskih listih. S Tolstojem in Pobedonoszewom imajo opraviti razni listi, Govekarica pa prevaja za „Sl. Narod“ telegrame o „Carskojem selu“. Zakaj ta nazadek? Malovrh odgovarja takó: „Kruta kozakov ima zopet veliko veljavo! Policija zapira ljudi noč in dan, ter je baje že deset tisoč oseb v ječah. Vsa inteligenca simpatizuje baje z izgrezniki“. O sveta Rusija, naša simpatija so le še izgrezniki!

Nadvojvoda Evgen se je preteklo nedeljo ponoči pripeljal v Ljubljano z gorenjskim vlakom. Dopoludne je bil pri sv. maši v cerkvi nemškega viteškega reda ter si je pogledal hišo tega reda. Obiskal je tudi dež. predsednika in knezoškofa ter z opoludnevним vlakom odpotoval proti Dunaju.

Iz Tržiča se poroča. Nekega Lotriča, kojega so mnogi sumili tatvine, ki se je izvršila sv. Jožefa praznik v kapelaniji, bodo v kratkem izpustili iz tukajšnjega zaporu, ker nimajo za dostnih dokazov. Zaprt bode nekaj dni radi prosjačenja. Tatvina se bo objavila v „Polizeiblattu“. — V Kranji so prijeli nekega poštenega delavca-rudokopa od Sv. Ane pod Ljubelom, ko se je vračal iz Ljubljane in je imel slučajno dve suknji pri sebi. Izkazalo se je takoj, da je moč nedolžen in da sta bili suknji njegova lastnina. — Po trgu so začeli tekoči teden postavljati drogove za električno razsvetljavo, ki bo koncem meseca že razsvetljevala Tržič. Pozneje bodo menda — vsaj tako se čuje — napravili tudi prepotrebno kanalizacijo po glavnem trgu in po „rožni“ ulici. — Pripoveduje se, da „prijateljem“ ljudstva ni nič kaj všeč novoustanovljena posojilnica. Radi verujemo! Mi vstajamo in —

500 K postranskega zaslužka čaka tistega p. n. g. učitelja, ki more le enega katoliškega duhovnika imenovati, ki je od dne svojega posvečenja v mašnika imel vsaj en dan 24 ur prostega časa (kakor trdi „Učiteljski Tovariš“ 1. l. št. 33, str. 292). Izrecno izvzame one po gumne, ki so vrgli puško v koruzo in se odtegnili stanovskim dolžnostim (Aškerc) — taki pa itak ne delajo preglavice liberalcem — in pa smrtno bolne duhovnike. Edini pogoj je, da pride dotični gospod učitelj osebno po zaslužen nagrado na „Planino Montpreis“.

Notar Šlamberger v Kranju je pred kratkim zgubil hčerko, sedaj je pa nevarno bolna soproga, katere plemenito srce je bilo obče čislano.

Morilca osmih deklet so prijeli v Trstu. Iz draždanske blaznice je ušel neki Dietrich, ki je tekom leta storil v prostosti osem umorov. Tudi na Kranjskem počiva v zemlji njegova žrtev. V Trstu so ga spoznali.

Okrajni zastop v Kozjem je soglasno izvolil svojim načelnikom gosp. Marka Tomažiča, župnika na Pilštajnu, namestnikom pa gosp. dr. Frančiška Jankoviča, okr. zdravnika v Kozjem. Slava!

Kako se postopa s slovenskimi uradniki. Okrajni glavar v Sežani g. dr. Peter Laharnar je imenovan deželnovladnim svetnikom — v Črnovicah v Bukovini. In potem se trdi, da v domovini nimamo domačih uradnikov, ko nam vlada izborne domače moči iz domovine pošilja na tuje!

Birma na Kranjskem se vrši v prvi polovici 1. 1901 v naslednjih krajih: I. V dekaniji Litija: dne 28. aprila v Radečah; 29. v Svibnem; 30. v Št. Juriju; 1. maja na Dobovcu, popoldne v Košici; 2. v Polšniku; 3. v Javorju; 4. na Primskovem; 5. vizitacija in slovesnost Marijine družbe v Šmartnem; 6. na Prežganjem; 7. na Jančah; 8. v Štangi; 9. v Kresnicah — II. V dekaniji Vrhnika: dne 10. maja v Polhovem Gradcu; 11. Podlipu; 12. na Vrhniki; 17. v Preserji; 18. v Rakitni; 19. v Borovnici; 20. v Hotedrščici; 21. v Logatcu; 22. v Zaplani; 23. v Rovtah; 24. v Št. Joštu; 25. v Bervkah. — III. V dekaniji Šmarje: dne 2. junija v Šmarji; 3. v Št. Juriju; 4. na Kopanju; 5. v Žalni; 7. na Lipoglavem; 8. na Polici; 9. v Višnji Gori; 10. v Zatičini; 11. v Št. Vidu; 12. obiskovanje podružnic. — IV. V dekaniji Ribnica: v nedeljo 23. junija in posvečevanje župne cerkve na Velikih Poljanah; 24. pri Sv. Gregoriju; 25. v Sodražici; 26. v Loškem Potoku; 27. v Dragi; 28. na Gori; 29. v Ribnici; 30. obisk Nove Štife; 1. julija v Grčaricah; 2. v Dolenji Vasi; 3. v Laščah; 4. v Škocijanu; 5. na Robu; 6. obisk podružnic dobrepoljskih; 7. v Dobrepoljah; 8. v Strugah. V nedeljo 16. junija bo posvečevanje župne cerkve v Št. Vidu pri Ljubljani.

Mlekarska zadruga v Radečah pri Zidanem mostu. Poslanec g. vodja Povše izposloval je pri deželnem odboru Kranjskem za mlekarsko zadrugo v Radečah izdatno podporo 600 K. Zopet lep dokaz, s kako požrtvovalnostjo on deluje in se trudi zboljšati žalostno stanje kmetskih posestnikov svojega volilnega okraja. Radeškim volilcem, kateri so mu za časa volitve oddali svoje glasove, pa tudi dokaz, da imajo na svoji strani zastopnika, na čegar smejo biti ponosni. Slava upljivemu poslancu.

Novi goriški okrajni glavar je postal grof Henrik Attems, namestništveni svetovalec in voditelj okrajnega glavarstva v Celju.

V pokoj je šel zapovednik ljubljanske brigade generalni major g. Ferd. de Sommain. — Istotako je vpokojen okrajni glavar v Logatcu g. Gustav Del Cott ter pri tej priliki odlikovan z viteškim križcem Franc Jožefovega reda.

Občina Radgona — univerzalni dedič. Na Dunaju nagloma umrli umirovljeni sodni svetnik Vizjak je v svoji oporoki določil občino Radgona univerzalnega dediča svojega premoženja. Premoženje znaša 350.000 gld. Za tako malo občino je to že nekaj.

Prebivalstvo Ljubljane po župnijah. Prebivalstvo Ljubljane se po najnovšem ljudskem štetju brez vojaštva deli tako-le: Stolna župnija: 3597 duš, župnija sv. Jakoba 5403 duše, trnovska župnija 5507 duš, frančiškanska župnija 8177 duš (brez okolice), župnija sv. Petra 11.271 duš. Nazadovale ste stolna župnija in župnija svetega Jakoba.

Domača umetnost. Knjigovez gospod Franc Breskvar je izložil pri g. Cassermannu (Schellenburgove ulice) krasen passepartout h Kramaršičevi pastelni sliki Passepartout je umetno izrezan iz kartona. Opozarjamo občinstvo, da si ogleda umetno delo, ker g. Breskvarjev passepartout v papirnem okvirju je prvi te vrste v Ljubljani.

Drobne novice. Don Karlos je prišel za nekaj časa s svojo rodbino iz Ben tk v Gorico. — V Gorici se je civilno poročil inženir dr. Benvenut Pajer z židinjko Eliso Dörflesovo, hčerjo

tovarnarjevo. — Rudniška šola v Idriji dobi kmalu nekaj novih vsoprednic. — Petindvajsetletnico praznuje tekom leta požarna bramba novomeška. — Za Koroško je nemški „Schulverein“ potrošil v preteklem letu 15.705 K 62 v. — Slovenci v Jolietu v Ameriki so imeli koncem preteklega meseca sv. misijon. Udeležje se tudi ondotnih obč. volitev. — Rus dr. Vergun je predaval te dni v Celju in v Ljubljani o Dostojewskem.

Staro gimnazijsko poslopje na Vodnikovem trgu v Ljubljani se bode podrla in ondi sezidala nova II. gimnazija.

Mestna hranilnica ljubljanska nazaduje. Lani je imela okoli sedem milijonov manj prometa nego l. 1898.

Razpuščeno irredentovsko društvo. Cesarsko namestništvo v Trstu je razpustilo italijansko telovadno društvo „Unione Gymnastica“ vsled prekoračenja delokroga; društvo je imelo irredentistične namene in je štelo 2000 članov.

Za bratoljubje. Povest za slovensko ljudstvo. Spisal Janko I. Drameljski. Izdal in založil pisatelj. Tiskal Drag. Hribar v Celju. Knjiga obsega 144 strani ter stane mehko vezana 70 v., po pošti 80 vin. Povest je vzeta deloma iz sedanjega, deloma iz kratko preteklega doba v okolici nekdanjega „Zajčkega samostana“. Priporočamo jo.

Državni zbor.

Dunaj, dne 28. marca 1901.

Pri razpravi o rentnem davku nastopila sta še glavna govornika dr. Pražak in grof Zedwitz, ki sta priporočala zakon, zadnji govornik je pa k zakonu predlagal, da naj se plača od obresti zastavnih obveznic deželnih kreditnih zavodov h katerim je prišteti tudi gališki kreditni zavod, potem drugih enakih zavodov in hranilnic, potem zastavnih obveznic dveh hranilničnih zavodov, ki se bodo v Pragi šele ustanovili le polovica procenta.

Zbornica je konečno sprejela zakona s dopolnitvijo grofa Zedwitz-a in predsednik je določil prihodnjo sejo za jutri ob 11. uri.

Dunaj, dne 29. marca 1901.

Danes so pa ministri obstrukcijo delali. Po otvoritvi seje so vstajali vsi ministri eden za drugim in so odgovarjali na razne interpelacije, ki so se stavile do danes v zbornici. Edino interpelaciji poslancev slov. kat. narodne stranke, kojoj so vložili tekom današnje seje ministerski predsednik ni odgovoril, ker v stvari ni bil še poučen.

Potom interpelacije so vprašali poslanci vlado, kako da pusti ljubljanskega župana še naprej poslovati, če tudi je upravno sodišče njegovo volitev razveljavilo!

Potem stase jednoglasno sprejela zakona:

1. Glede dogovora Avstrije z Nemčijo o varstvu slovstvenih proizvodov.
2. Glede zveze svetovne pošte.

Sejo je zaključila razprava zaradi disciplinarnega zasledovanja socijalističnega dunajskega učitelja Seitz-a. Mož je bil popustljiv učitelj in pa hud kričač. Zaradi tega so ga odpustili iz službe, zdaj pa delajo njegovi somišljeniki na to, da bi mu zbornica zopet službo preskrbela. Kaj tacega se še ni slišalo, a napredek učiteljstva misli, da se mu to posreči. No, to početje se je izlojavilo. Sedaj ima državni zbor velikonočne počitnice.

Razne stvari.

Smrt v naši cesarški hiši. Nadvojvodinja Gizela, hčerka nadvojvode Jožefa Avgusta, je na vnetju trebušne mreže umrla v Volovski. Stara je bila 4 leta.

Potres so pretekle dni čutili po raznih krajih Italije, v Bukareštu, Semlinu in Carigradu. V Carigradu je bil ravno velik sprejem pri sultanu, ko se je potreslo. Vsi navzoči so mislili, da se je zgodil dinamični atentat. Častniki so s sabljami razbili okna in poskakali na vrt. Sultan je ves bled planil raz svojega prestola. Tudi v Beogradu se je treslo.

Liberalni uspehi. Liberalni list „Rivista“ v Ferari je zadnji čas sam pripoznal velikanske uspehe liberalizma v Italiji. Ta list piše: Italija je zemlja, ki največ dolguje, ki plačuje največje davke, ki ima največ analfabetov (Kušar, čuj!), ki ima največ kaznjencev, ki ima najmanj šol (Dimnik, čuj!), ki plača najmanj svoje učitelje (Jelenec, čuj!) v koji je največ delavcev brez dela („Idrijski delavec“ v „Narodu“, čuj!) kjer davki tlačijo najbolj najnižje vrste ljudstva, kjer je največ konfiskacij časopisov, kjer je v zadnjih 20 letih najmanj zgrajenega, kjer poprek na vsakega stanovnika odpade — najmanj kruha. In še je v Italiji ljudij, ki kličejo „Živijo Giordanno Bruno!“ Res lepi liberalni uspehi! Le čuda, da od njih še nič ni pisal novomeški Slanc. No, morda se s časom tudi to zgodi, vsaj v „Narodu“ Slanc prorokuje, da bode še 20 let živel.

Za besedo „far“. V Wasserburgu na Bavarskem je tožil pri tamošnjem deželnem sodišču neki župnik krčmarja, ker ga je ta zmerjal s „farjem“. Deželno sodišče je krčmarja obsodilo na 30 mark globe z motivacijo, da „far“ (Plaff) v srednjem veku ni bila razžaljiva beseda, a je razžaljiva danes.

Dela „mrtve roke“. O pokoj. škofu Zalki pišejo ogerski časopisi, da je ogromne svote žrtvoval za šolstvo. V Gjuru in Šoproninu je vzdrževal z letnimi stroški 12.000 K učitelj. šole. Zidal je v ta namen tudi z vsemi modernimi zahtevami opremljen zavod za 90.000 kron. V Bömyo zidal je šolo, v Kapvaru ustanovil je samostansko dekliško šolo in zavetišče. Dal je v ta namen 110.000 K. Šolo uršulink je pomagal ustanoviti v Gjuru. Tej občini je povrh za šolske namene podaril 40.000 K. Za hrvatske šole je dal sestaviti posebne učne knjige. Ob 25letnici svojega škofovanja je zidal ali razširil 150 šol. Ustanovil je mirovinski zaklad za učitelje in njih vdove. To so dela „mrtve roke!“

Imenitna spreobrnjenka. Medtem ko nekateri slabi katoličani odpadajo od sv. katoliške cerkve, se drugi zopet iz prepričanja vračajo v njeno naročje. Med temi so navadno osebe visokega, imenitnega stanu. Ravno kar se poroča zopet o taki spreobrnitvi k sv. kat. cerkvi. Vnučinja nekdanjega turškega poslanca v Rimu Fotijada paše, Grkinja Smaragda Fotiadova, je prosila sv. Očeta dovoljenja, da sme vstopiti v kat. cerkev. Sv. Oče ji rečejo, da naj se poprej dobro pouči in pripravi in jo izroče francoskim uršulinkam. Pretečeno leto je postala deklica polnoletna in ni hotela več čakati, ampak je postala z dovoljenjem očetovim katoličanka ter je vstopila celo v uršulinski red. Seveda so začeli razkolniki in liberalci besneti, kakor navadno. Grški listi so zagnali strahovit krik, kot da hočejo jezuitje požreti vso Grško. Kar tresli so se pred strašnim „klerikalizmom“, a oddahnil so si še le, ko so videli, da ni prišel na Grško noben jezuit!

GLASNIK.

Kršč. soc. delavska organizacija v Avstriji.

Na povabilo vodstva kršč. soc. delavske organizacije v Avstriji, vršil se je dne 24. febr. sestanek zastopnikov kršč. soc. in kat. delavskih društev. Zastopane so bile skoro vse dežele. Sestanek je imel namen organizirati vsa delavska društva, ki temelje na krščanskem stališču v jedno veliko celoto. Doslej delovala so posamna društva zelo omejeno, vsako je imelo svoj določen delokrog, brez stike z drugimi društvi. Pogrešala se je tudi strokovna organizacija, ki je podlaga gospodarskemu izboljšanju posamnih strok.

Odslej se ima v tem oziru marsikaj preduriti. Pred vsem potrebuje delavstvo v svoji organizaciji jedinstvo in ta se mora izvesti po jednotni državni zvezi in po jednotnem vodstvu v glavnih potezah.

Vsled tega se je sklenilo združiti v državno zvezo vsa kat. delavska društva. Drugo vprašanje je strokovna organizacija. Doslej ima krščansko soc. in kat. delavska organizacija zelo

malo strokovnih društev, kolikor pa jih je, so brez vsake zveze. Da se odpravi ta nedostatek, se bodo po sedanjih kat. delavskih društvih zasnovali strokovni odseki, ki bodo v medsebojni strokovni zvezi cele države. Priznati moramo, da se ta organizacija na shodu ni zdela vsem primerna ter so se čuli glasovi, da naj se raje snujejo samostojna strokovna društva. Toda z ozirom na delavne moči, bi bilo za sedaj to pogubno. Vsled tega se je soglasno sklenilo, zasnovati po vže obstoječih društvih strokovne sekcije. S tem se prepreči oslabiljenje obstoječih društev in cepljenje delavnih moči.

Strokovne odseke bodo vodili društveni odbori, poleg teh pa ima lahko vsaka sekcija svojega posebnega zaupnika, ki o zadevah dotične sekcije stori potrebne korake v doseg želj in zahtev sekcije. Vsa društva se bodo zjediniila v krajevne, deželne in državne zveze. Vsaka sekcija se posvetuje o svojih potrebah na krajevnih, deželnih in državnih sestankih. Posamna društva in zveze se upravljajo samostojno. Denarne doneske določa za društvo, društvo samo, prispevke za deželno in državno zvezo, pa zastopniki v dotičnih zvezah. Vpelje se pravno varstvo za celo organizacijo. Državna zveza bode imela tudi namen vsestransko pospeševati organizacijo, in bo v ta namen porabila vsa zakonita sredstva. V vodstvo državne zveze pošlje vsaka deželna zveza po številu članov svoje zastopnike. S tem je poskrbljeno, da ne bodo gospodarili samo nekateri ljudje, marveč bode imela upravo v roki vsa organizacija države. Na ta način bo mogoče v sedanjih žalostnih delavskih razmerah za delavski stan marsikaj uspešnega storiti. Koliko delavskih teženj čaka sedaj rešitve, ker ni one moči, ki bi jih izvedla. Socijalna demokracija se je zgubila v judovskem kapitalizmu in ji je danes glavni namen bojevati se proti katoliški cerkvi, kar nam priča Francoska in tudi druge države. Ta stranka, ki dela za denar revežev in bogatih judov, je vsekako nezmožna za delavstvo kaj koristnega storiti. Zato je nujno, da se ustanovi poštena neodvisna krščanska delavska organizacija, katere glavni namen bo delati za delavski stan.

Liberalci in nacionalci skušajo omamljati delavce z raznimi frazami, da bi jih tako odvrnili od skupnega socijalnega dela, ker se boje za studenec zlata, ki jim po delavskih žuljih teče v njih žepe. Zato je podvojena naša dolžnost, odločno se postaviti v bran vsem onim težnjam, ki vodijo po receptu „izvoljenih“ krivonoscev liberalce in razne radikalne nacionalce. Ako hoče delavski stan doseči izboljšanje svojih socijalnih razmer, mora imeti pred vsem za to pravi temelj. Ta temelj imamo: Katoliška vera. Krščanstvo nosi na sebi vse znake in ima vsa sredstva da osreči tudi časno vse ljudi.

Zato mora biti naša organizacija pred vsem odločno krščanska. Biti pa mora tudi demokratična. Delavec je ravno tako človek, kot vsak drugi, zato mora naša kršč. organizacija blažiti pot demokratičnemu mišljenju ljudstva. Vsak stan je potreben na svetu, ki po svojem pomenu izvršuje svojo dolžnost v splošno korist. Zato naj velja tudi načelo: Vsakemu svoje. Najtežje in najvažnejše dolžnosti pa izvršuje oni, ki dela in z težkim delom svojih rok vstvarja blagostanje celi družbi, zato naj on ne bode ločen kot nek poseben nič, samo zato, ker mora opravljati težka dela. Tudi v tem nam je krščanstvo vzor: Vsi smo sinovi jednega očeta. V kratkem se bode v Ljubljani vršilo posvetovanje vseh slovenskih kat. delavskih društev o tej zadevi. Dolžnost vsakega društva je, da na povabilo, ki je bode dobilo, odpošlje na posvet svojega zastopnika. Dolžnost naša pa je tudi, da z vsemi silami delamo, da se združimo in s tem pomagamo delavskemu stanu. Dal Bog delu svoj blagoslov!

Delavske drobtine.

Naročnikom „Socijalizma“. Prvi snopič „Socijalizma“ je izšel. „Socijalizem“ bo izhajal v mesečnih snopičih, obsegajočih 2 tiskani poli. Koliko snopičev bo obsegalo celo delo tega natančno sedaj še ni mogoče naprej določiti.

Skoro gotovo ne pod 10 in ne nad 14 snopičev. V teku enega leta bo delo v rokah naročnikov. Kdor vzame en snopič, se s tem zaveže, da postane naročnik celega dela. Cena posameznim snopičem se je nastavila na 30 h. Glede plačevanja nasvetujemo: — 1. Ker ne kaže, da bi poedini izvenljublanski naročniki pošiljali denar za posamezne snopiče po pošti, priložiti hočemo enemu prihodnjih snopičev poštno nakaznico, glasečo se na 3 krome (za 10 snopičev). P. n. naročniki naj se izvolijo te nakaznice poslužiti in o priliki račun poravnati. Podpisana „krščansko-socialna zveza“ prosi, naj tisti, katerim je lahko mogoče, kmalu store, ker „Zveza“ nima toliko denarnih sredstev, kolikor je treba za poravnanje tiskovnih stroškov in za razpošiljanje snopičev. Za tiste snopiče pa, kar jih bo nad 10, plačal bo vsak po prejemu zadnjega snopiča. — 2. Kjer pa se je zgledilo več naročnikov pod enim naslovom, pošiljali se bodo vsi iztisi skupno pod istim naslovom, a tudi naročnina naj se pošilja za vse naročnike skupno; morda bo bolj kazalo, če se za vsak snopič posebej pobere in dopošlje. Vsem tistim, ki so toliko požrtvovalni, da se trudijo z nabiranjem naročnikov in naročnine, za njihov trud že naprej priskrba zahvala! Naročnina naj se brez izjeme pošilja le pod naslovom: Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani. Ljubljanski naročniki plačujejo naročnino pri gospodu Breskvarju, knjigovez uv Ljubljani. — Končno bodi še omenjeno, da bo gosp. Fr. Breskvar, knjigovez v Ljubljani, ob sklepu celega dela priredil za „Socijalizem“ po ceni izvirne platnice. — Slov. kršč. socialna zveza v Ljubljani.

Pisarna „Slovenskega delavskega stavbnega društva v Ljubljani“ se nahaja sedaj „Pred škofijo šte. 13 v (Štefetovi trafiki). Vsi člani se opozarjajo, da posebno o članarnih zadevah prihajajo tje. Tam je tudi delavsko tajništvo.

Občni zbor „Slov. kršč. socialne zveze“ se je vršil v nedeljo popoldne v tukajšnjem „Katoliškem domu. Zborovalce je pozdravil društveni predsednik gospod dr. Krek, povdarjajoč, da smo z malimi sredstvi vendar marsikaj dosegli. Povdarjal je posebno velik uspeh javnih predavanj. Celo nasprotniki so morali pripoznati koristi naših predavanj. Da bi ljudje, ki se zbirajo okoli „Naroda“ in „Zvona“, v tem oziru z nami tekmovali, za to jim nedostaje požrtvovalnih predavateljev, nedostaje jim pa tudi občinstva. Liberalci težko dobe ljudi, ki bi brez golaža se kam potrudili. Predsednik je dalje povdarjal, da se v „Zvezi“ vrši pouk v laščini, češčini, poljščini in nemščini, kar je pač lep napredek. Č. gosp. Godec je nato poročal o javnih predavanjih. Vseh poučnih predavanj je „Zveza“ v preteklem društvenem letu v Ljubljani priredila devetindvajset. — Občni zbor se je zahvalil gospodu Godcu za spretno vodstvo predavanj in vsem predavateljem. O publikacijah, katere izdaja „Zveza“, je poročal č. gosp. Luka Smolnikar. „Zveza“ je izdala dva snopiča ljudskih iger. Snopiča obsegata sedem iger, sedaj bode pa pričela izdajati dr. Krekov „Socijalizem“. Knjižničar g. Kos je poročal o razvoju društvene knjižnice. Pri občnem zboru pred dvema letoma je „Zveza“ imela 402 knjigi, pri lanskem občnem zboru je imela 1269 knjig, letos pa ima 1511 knjig. Zbor se je zahvalil akademskemu društvu „Danica“, ki je nabralo mnogo dragocenih knjig, uredništvoma „Slovenca“ in „Slov. Lista“ ter č. g. župniku Lazniku. Poleg društvene knjižnice ima „Zveza“ še veliko število učnih knjig, katere je dobila iz c. kr. zaloge šolskih knjig blagim posredovanjem c. kr. dvornega svetnika Šukljeja, in katere v zgoraj označenem številu niso vštete. Izposojenih knjig je bilo v preteklem letu 607. V društveni čitalnici so bili na razpolago časopisi v slovenskem, hrvatskem, češkem in nemškem jeziku. Iz poročila tajništva posnamemo, da je tajništvo napravilo 1300 brezplačnih prošenj za odpis potresnega posojila, pa tudi še mnogo drugih prošenj najraznovrstnejše vsebine. V Vevčah se je osnovalo strokovno društvo delavcev papirne stroke. Število članov

in društev, ki pristopajo k „Zvezi“, se veselo množi. Skoro bode vseh 28 slovenskih delavskih društev pri „Zvezi“. Skoro se po društvi izvrši strokovna organizacija po sekcijah ter se v ta namen skliče shod društvenih zaupnikov, takoj ko pride načrt o splošni organizaciji krščansko-socialnega avstrijskega delavstva z Dunaja. Pri posvetovanju o tej zadevi na Dunaju je bila „Zveza“ zastopana, kakor tudi pri posvetovanju o delavskem statističnem uradu istotam. O priliki velikega slovenskega romanja v Rim je „Zveza“ odposlala deputacijo poklonit se svetemu očetu ter je na udanostno adresu nabrala na tisoče podpisov slovenskega delavstva. Zbor je izrekel zahvalo gospej Ani Baharjevi, ki se je posebno za to trudila. Dne 25. in 29. marca pr. leta se je udeležila „Zveza“ skupnih duhovnih vaj v cerkvi Srca Jezusovega, na sv. Rešnjega Telesa dan pa procesije v stolni cerkvi z zastavo. — „Zveza“ je priredila v družbi vevških delavcev romanje na Šmarno Goro in popoldne izlet v Medvode. Dalje je dramatični odsek priredil izlet v Zagorje ob Savi. Društvo se je udeležilo Slomškove slavnosti na Ponikvi. Ob priliki drugega slovenskega katoliškega shoda je priredila „Zveza“ v družbi svojih društev impozantno bakljado. Ob tej priliki se je deželnemu predsedniku poklonila društvena deputacija ter mu izročila udanostno izjavo Nj. Veličanstvu cesarju. „Zveza“ je potom deželnega predsedstva dobila cesarjevo zahvalo. Ker je sv. Mihael zaščitnik „Zveze“, je imele društvo za njegov praznik skupno sv. mašo. Poleg pouka jezikov je bil v „Zvezi“ vsak teden jedenkrat tudi socialni kurz. Nekaj predavanj je „Zveza“ priredila tudi na deželi in sicer v Vevčah. Dramatičnih predstav je priredila „Zveza“ štiri. Društvo je za nekaj nastopov omislilo svojo garderobo. Posebno je omeniti proslave jubileja svetega očeta. Poleg dramatičnih predstav je društvo priredilo tudi dva družbinska večera, pri katerih je požrtvovalno sodeloval vrli pevski zbor „Katoliškega društva rokodolskih pomočnikov“. Zbor je izrekel zahvalo društvu in pa gospodu pevovodju Sachsju. Društveni Miklavžev večer je sijajno vspel. Umrle člane je društvo z zastavo k zadnji poti spremenjalo. Društveni blagajnik gospod Sedmak je poročal o denarnem stanju. Vsega prometa je imela „Zveza“, všteti „Čebelico“, društvene dohodke in stroške ter podpore, katere je izplačala, 6005 K 67 v. Poročilo se je odobrilo. Pri slučajnostih je predlagal g. Štefe, naj se „Zveza“ obrne do „Naše Straže“, da dobi od nje za ustanovitev ljudskih knjižnic ob mejah podporo. Sprejeto. Gospod dr. Janežič je pozival člane, naj pri nakupovanju po prodajalnicah zahtevajo domače pridelke. Po pravilih je izstopilo iz društvenega odbora šest odbornikov. Odbor se je spopolnil s tem, da so se volili na izpraznjena odborniška mesta naslednji člani: Kregar, Godec, Kos, Sedmak, Gostinčar, Urbančič, namestnik pa Breskvar, Juvan, Mrhar in Bizjak. Po končanih dopolnilnih volitvah v odbor je predsednik občni zbor zaključil.

Proti slovenskim delavcem. Občinski svet tržaški je sklenil zahtevati od tramvajske družbe, da odpusti vse slovenske uslužbence. Kaj bi bilo, ko bi slovenski podjetniki ta sklep povrnili s tem, da bi ne sprejemali v delo več laških delavcev.

Hrvatska delavska zveza se snuje v Zagrebu. V vseh hrvatskih krajih bode zveza imela svoje poverjenike. Zvezo snujejo vrli možje okoli delavskega glasila „Glas Naroda“.

Zavarovanje proti stavkam. Avstrijski industrijelci snujejo zavarovalnico, ki naj bi jih oškodovala za škode o priliki delavskih stavk.

Komunistična občina na dražbi. V deželi Georgija v združenih državah severne Amerike se je nedavno zopet pokazalo, da so komunistični nazori neizvedljivi. Leta 1894. se je v Georgiji naselilo 40 mož in žen, ki so sklenili skupno živeti, skupno delati in skupno uživati. Nakupili so si za 60.000 mark polja in sezidali

si vas za 28.000 mark. S početka se jim je prav dobro godilo. Njih število se je namnožilo na 110 oseb. Toda kmalu so se začele kazati zle posledice skupnega življenja. Mej njimi jih je bilo mnogo (25), ki so bili prvi pri jedi, toda zadnji pri delu. Občina je sklenila lenuhe izključiti, toda ti so se uprli. Začel se je v občini hud prepir, kajti lenuhi so hoteli jesti, ne pa delati. Prepri so se od dne do dne množili, da ni bilo več mogoče skupaj živeti. Mnogi so prostovoljno občino zapustili in ker se je v takih razmerah tudi dolg namnožil, prišla je slednjič cela občina na dražbo!

Stavka poslov se pripravlja v Londonu. Aristokracija je obupana in ni čuda — vsaj bi morala aristokracija v slučaju stavke poslov sama kuhati in sama si snažiti čevlje.

O surovinskih zadrugah. Sirovinska zadruga čevljarjev v Seligenstadtu na Hesenskem obstoji z najboljšim uspehom že 26 let. V tem času znašal je ves blagovni promet 1.184.180 mark, čisti dobiček v tej dobi znašal je 77.987 mark, rezervni sklad 4676 mark. Zadruga šteje 28 članov. Gotovo lepi uspehi! — Sirovinska zaloga ljubljanske zadruge čevljarjev se je dne 1. t. m. slovesno otvorila.

Dragi prsti. V Kopenhagenu je tožil neki delavec lastnika rudnika v Brooklynu za odškodnino, ker si je delavec po krivdi lastnika zmečkal dva prsta. Sodišče je razsodilo, da mora delodajalec plačati delavcu 50.000 kron odškodnine.

„Narod“ prijatelj delavcev. Kakor znano, poslali so tukajšnji uslužbenci južnega kolodvora na „Slovenca“, „Slovenski Narod“, „Slovenski List“ in „Edinost“ izjavo, v kateri so protestovali proti napadom Kristana na inšpektorja Guttmanja. Take izjave tičujoče se delavcev, prinašajo listi običajno brezplačno in res so „Slovenec“, „Slovenski List“ in „Edinost“ iste brezplačno prinesli, samo upraviteljstvo „Slovenskega Naroda“, „Rodoljuba“ in „Zvona“ je bilo toliko kapitalistično prijazno, da je zaračunilo „Poslano“ delavcem v računu z dne 22/II 1901 z svoto 7 K 20 h.

Delavci deležni dobička. Iz Evansville v Ameriki se poroča: The Baker Manufacturing kompanija je uvedla načrt, po katerem bodo njeni delavci deležni družbinega dobička, kar jim bo v veliko korist. Delavci bodo prejeli kot delež dobička vsoto jednako 827 odstotkom njih letne plače. Od te vsote se jim je plačalo 15 odstotkov v družbinih delnicah, noseče petodstotne obresti. To darilo je torej jednako v gotovem denarju 20. odstotkom njih letne plače. Plača vseh delavcev na leto znaša 41.826 dol. in vsota razdeljena med nje kot delež njihovega dobička pa 5.038 dol. v gotovini in 28.551 v delnicah.

Ljudsko vseučilišče v Rimu. Vedno pogosteje se ponavlja v naših časih želja po univerzah za ljudstvo, ki bi višjo omiko širile tudi med prostim narodom. Zanimivo je, da deluje v tem smislu že 15 let papeška akademija „Arkadia“ v Rimu. Predavanja, ki jih ta akademija prireja, obsegajo vse stroke znanstva: zgodovino, higieno, geologijo, italijansko in nizozemsko slovnost, narodno gospodarstvo, teologijo itd. Najznamenitejši katoliški profesorji in učenjaki sodelujejo pri teh „poljudnih konferencah“. Vstop je vsakomur brezplačno dovoljen. Seveda bodo navzlic temu naši „Tovariševci“ znanstveno dokazovali, da je cerkev sovražnica vede in da hoče ljudstvo ohraniti v nevednosti.

Stavke na Angleškem. Lani je bilo na Angleškem 627 stavk, pri katerih se je udeleževalo 184.733 delavcev in se ni delalo 3.785.000 delavnih dni. Za delavce je bilo 291 odstotkov stavk ugodnih, 191 odstotkov ugodnih za delodajalce, 398 odstotkov je bilo kompromisov in 12 odstotkov je ostalo neodločenih stavk. Samo v 26 slučajih so se poklicala k sodelovanju razsodišča.

Listnoca uredništva. Brezimmnemu g. dopisniku: Prosimo lepo zaupajte nam Svoje ime. Radi bi Vam nekaj važnega povedali. — Č. g. dopisniku iz Kranjske okolice: Prihodnjič! — Slavno uredništvo „Slov. Gospodarja“: Zadeve o Robiču Vam pojasnimo prihodnjič.